

Tractatus de Peccatis iuxta mentem n[ost]r[am]
Angeli Praeceptoris D. Th.
Proemium

Libet plura, et valde digna dubia, et scilicet dignissima continere hic tractatu[m]; Tamen solum illa in quibus agendum explicando quae magis, et proximius ad materiam moralem conduunt. quare sit:

Disputatio I.
De peccato Omissionis.

22

Peccata secundum se sunt in duplici di[st]inctione, nam alia apponuntur immediati praecipitii negativ[is] et iustum, et iudicium. Haec vocantur peccata Commissionis quia consistunt in actu qui committitur contra talia praecipit[ia]. Alia vero apponuntur peccato a dissimulativo consistuntque in praetermissione actus qui praecipitur sui generis praecipit[is]. Et cum qui omittit audire Sacram, vel omittit sustinere Tempore, qui haec iubentur indeque dicuntur peccata Omissionis.

Dubium I.
An actus qui est causa Omissionis, per ordinem ad illam sit peccatum?

Supon. 1. ex dictis in Tract. de voluntaria et involuntaria requisi ad omissionem voluntariam actum qui sit causa, vel occasio omittendi. = 2. supon. actum qui est causa per se omissionis et actus voluntatis quo quis expresse vult omittendum esse peccatum quia talis actus per se tendit in malum. 3. supon. quod non omnis actus qui est causa omittendi est peccatum; quando. Et actus sit necessarius, et sine obligatione quod sit praesens actui alii debiti; Et si quis Sacram per se in iuri et illi eius ope necessitati avertat, omittit Sacram audire, quia talis actus nec omissionis conditionis Sacri mala sunt. Est tamen sermo de actibus per accidens concurrentibus ad omissionem. qui liberi, et non absolute sunt necessary aut debiti. Ex praefato; qui quidem actus sunt in duplici di[st]inctione: nam alii sunt mali secundum se et quando quis omittit Sacram propter factum; alii sunt boni secundum se et quando quis omittit Sacram propter suum. Sui generis

Secundum est Actum qui est causa omissionis, sive alius sit bonus, sive malus
sive otiosus Christiani malitia Omissionis quam causa. Ita D. Th. in 2. q. 62.
art. 6. 2. q. 2. de Malitia art. 1. ad 2. ubi ait: Sciendum quod est causare bonum
aut potest male. Item si hoc fiat quando non debet, quando scilicet homo alia facere
debetur. D. Th. sequitur Capreolus; alij, apud. Alm. in proo. d. 2. dub. 3.

Prob. rat. Nam qui libere dat causam omissioni, nihiliter vult ipsam
omissionem; et inter peccatum et illi voluntaria; sed velle quous modo omissionem peccaminosa
est peccatum per ordinem ad illam: 2. Patere qui se exponit periculo peccandi. Etiam
peccatum aliud non sequatur, et ipse peccat propter periculum cui se exponit utot. ill. Cebit.
qui amat periculum peribit in illo: 3. multo magis peccat qui dat causam omissioni
peccaminosa; magis cum conuicta est peccato causa que ad illud determinat, quam peri-
culum. = Insuper actus alius bonus et est ingredi bonum faciens ob quam causam si
dat causam scandalis, est peccatum; et vitari debet: 3. multo magis qui dat causam peccato
omissionis. = Tandem omni actus a peccato male circumstantis vitatur per illam: sed actus qui est
causa omissionis a peccato circumstantis omissionis que est circumstantis quid; 3. 2.

Sed dicitur hoc ratione

Conuicta actum qui est causa per se omissionis esse peccatum per ordinem ad illam, non vero actus
qui sunt causa per accidens; videtur aut D. Th. 2. q. 2. iam citata de Malitia: Tamen dicitur
quod aliquis actus non potest male fieri non tunc in conueniens si tunc causa per accidens omissionis;
quia bonum potest esse per accidens causa mali. = Patere quia bona intentio potest esse causa
per accidens male electionis; qua ratione D. Th. in 2. q. 114. art. 10. 2. q. 110. art. 2.
ait: quod dignitas dicitur non peccantur per bonam intentionem liberandi iuros Hebre-
orum; hoc dicitur alii intentio fuit causa mentendi. = Denique quia peccatum Luciferi
fuit causa peccatorum illorum Angelorum qui cum illo ceciderunt; et tamen peccatum Luciferi
non habet tot malitiam, quot fuerunt peccata illorum Angelorum: 3.

Præp. Notanda Causam
per accidens esse dupliciter; nam alia dicitur per accidens eo quod secundum se non est ordinata
ad effectum causandum, sed tamen iuxta aliquibus circumstantiis versus influit in effectum;
et est ratio fundi que secundum se non est destinata ad inuentionem Thauri; tamen iuxta
est? et dicitur in illo fundi rari, et si per accidens influit in inuentionem Thauri alia
est causa per accidens minus propria que potius dicitur: dari occasionem causam, quam vera causa;
quia rarus Dei dicitur occasionem ad dicitur causa causa, tamen illa in effectum non influit;
qua ratione dicitur dicitur Causam Superbia; et explicat D. Th. 2. 2. q. 162. art. 5. ad 3.

Et in naturalibus unum contrarium solet hoc modo esse causa alterius: Et frigus circumstanti
in frigore est causa caloris; Et calor circumstanti in Vere causa frigiditatis.

Admiratur

dicimus rationem naturam convincere causam per accidens primo modo vitia malitia omissionis,
quia vitia per accidens influit in illam, Et hoc locutus fuit de causa per accidens secundo modo,
quo pacto non vitatur per omissionem. Ad illud, quod de Digestionibus dicitur, Vt quod bona
intento liberandi quos Hebraeos, non fuit causa influit in mendacium: sed occasio alterius
actus scilicet ex primo, Et sic secundus actus ex primo occasionatus fuit causa mendacii. —
Similiter peccatum luxuriae non fuit peccatum scandalum fornicationis, sed non manifestat in eo speciem.
Unde in eo fuit quidem peccatum luxuriae aliud, scilicet admodum contra speciem luxuriae; Ratio est quia
Luxuriae non intendit ruinam aliorum fornicationis in quo consistit peccatum scandalum quae non potest
peccata committit, quot fuerunt peccata salutarum Angelorum.

Argum. Contr.

Contr. Sent. In Durandus, Et alij. Prob. 1. Nam ad Th. 2. 2. q. 22. art. 3. ad B. agens
de peccato omissionis ait: quod dicitur incipit, quando dicitur peccatum non omittendi, non tamen quando quia
et applicat ad actum, qui est omissionis causa. insuper, quia talis actus non est contra aliquid peccatum
quod sic patet, quia non est contra peccatum affirmativum, et quod peccata affirmativa non prohibent
sed precipiunt actum; nec contra peccatum negativum quia actus quos prohibet talis peccatum
sunt determinati Et sunt non juramenti, non mentium. Et in actu qui sunt causa omittendi non
sunt determinati quia secundum se possunt esse boni, vel mali. Et c.

Respon. ad l. D. Th. loquitur de peccato

omissionis completivi, non vero de peccato omissionis causativo, sive initiati. Et hoc modo videtur est
quod actus qui est causa omissionis non est causa omissionis, licet per ordinem ad illam incipiat actus vitia
quando incipit ordinari ad illam. — Ad 2. Vt neg. ant. est enim contra peccatum affirmativum quod
prohibet. Omissio, quae prohibita tamen prohibetur omni actus illam causari, Et contra peccatum
precipiunt actum oppositum omissioni, quod peccata tamen precipiunt causantia actus impeditivi ad omissionem
peccati. Ad unum prob. dicitur quod peccata affirmativa quae peccata primo sunt talia, Et secundario
negativa non prohibent actus determinatos, sed indeterminatos quae ratione peccati audiendi. Licet
peccata primo precipiunt tamen actum determinatum Religionis, Et standardis prohibet omnem actum
potentem ad tunc illum impedire.

Arg. 2. Nam alij tenent quod omittens actum esse causa

audendi quam omittens in tali actu; si quidem in primo casu Laberet duplicem malitiam, Et malitiam
actus qui est causa omittendi, Et malitiam omissionis; cum tamen in secundo casu solum esset malitia
omissionis.

quæ admittitur ad omissionem non est iudicandum, nisi sit primum peccatum cum ommissione.

Ant. prob. eos Id. Th. 2. dicit. 4. d. 1. dicit. Contingit esse actum secundum quod ad bonum naturæ vel sequatur, qui tamen sunt primum secundum quod in genere moris considerantur: Probatur in eo qui dicitur, quia omnes actus sui qui ad iustum ordinantur peccatum sunt cum mala intentione fiant, qui possunt valde multi esse, tamen omnes computantur et primum peccatum, quia non habet rationem peccati nisi secundum quod per primum voluntatem in primum peccatum primum ordinantur.

Argumentum Contr.

Contr. 1. 99. ob. 1. Cuiuslibet, tumel, talis: Nam actus de quo loquimur solum est malus per ordinem ad omissionem: solum per denominationem extrinsecam ab ipsa omissione provenientem, talis actus malus est. Consequenter probatur, quia ideo Medicina solum extrinsecè est bona, quia non habet aliam sanitatem, quam ordinari ad sanitatem animalis; Ordo autem dicitur. Th. sup. q. 20. art. 3. quod potius amara non habet aliam bonitatem, nisi quia ordinatur ad bonitatem sanitatis; Ordo solum ab ipsa sanitate animalis denominatur bona, et sana

Resp. Conc. ant. neg. conseq. Nam malus

est actus non habere malitiam, nisi quatenus ordinatur ad omissionem, et aliud est, quod ipsum ordinari, quod est quod distinctum ab omissione, ad quam ordinatur, non est malitia distincta ab ipsa omissione: primum est primum, et secundum primum; sicut aliud est, quod actus non sit bonus nisi per intentionem ad obiectum bonum, et aliud est quod ipse actus non sit bonitas distincta a bonitate obiectiva. Et ad prob. sup. quod Medicina, aut potius amara non habent Capacitatem sanitatis intrinsecam, ac proinde solum per denominationem extrinsecam, possunt denominari sana, aut bona; Atque actus qui est causa omittendi est causa bonitatis, aut malitiae intrinsecam, ex hoc patet, quod procedat ad voluntate subiecta reguli morum.

Sed dicitur: Actus qui est causa per accidens omittendi, scilicet et actus exterior, et obligatio in iure, causa omittendorum, actus, sed actus exterior est incapax bonitatis, aut malitiae, nisi ad summum per denominationem extrinsecam: solum. Resp. peritudo actum exteriorum qui solum solum ab extrinsecis esse debent, et morali, ac proinde bonum, aut malum, sed non in eo sensu loquimur, nam actus exterior, primum actus interior voluntatis, quo quis intendit actum extrinsecum ad omissionem actus debiti, est actus, qui causa per accidens omissionem peccaminosam, primumque causa est malitiae intrinsecam.

ob. 2. Nam actus qui est causa boni actus non accipit bonitatem distinctam a bonitate actus, primum causa dicitur: nec actus qui est causa omissionis ab ea accipit

malitiam a illa distinctam. Conseq. pat. a. q. 1. Ant. prob. Tum, quia caritas
 imperat actus aliarum virtutum; Sed non accipit bonitatem per ordinem ad illos. Tum
 quia et alibi docent A. S. S. omnes actus, quos elicit Virtus per totam vitam
 procedunt ad imperio actus caritatis elicit, vel in primis instanti (cum datione)
 caritatis, quando primo iustificatur; Oamen non pot. acquirat bonitatem ipse actus
 caritatis, quot iussunt actus, quos per totam vitam cursum elicit Virtus.

Resp. neg. ant. Talis, quando actus bonus est genere intentionis, sed nota,
 quod ad hoc, quod actus sit malus per ordinem ad effectum malum, solum sufficit voluntaria
 interpretatio (respectu effectus); at vero ad hoc, quod actus sit bonus per ordinem
 ad effectum bonum, requiritur, quod illud bonum, quod est effectus, sit directe volitum, ac
 proinde directe intentum. Hinc ad 2. part. dicimus imperium caritatis accipere aliam
 bonitatem per ordinem ad actus aliarum virtutum, quos formaliter, & actualiter imperat,
 qui quidem bonitas provenit in imperio caritatis per ordinem ad actus illarum
 virtutum, tanquam a circumstantiis, &eductivumque gestiones ad lineam virtutum, quae
 imperat. = Ad 2. Reg. illum primum actum caritatis solum imperat actus
 virtus virtus, quatenus per eum liberis conuertitur homo ad Deum & ultimum
 finem; quod quidem non est circumstantia specialis in homine iusto, ac proinde non addit
 novam bonitatem ad essentialem caritatis, & eius actus.

Contr. 259. S. Henric.

Talis et alij ob. t. quia actus, qui fit quando non debet, est contra virtutem,
 ad quam aliter gestinebat ipse actus; s. studium excoecitum, quando audiendum est lacrum.
 Ex quo sequitur, quod omnino auditio lacri, non solum habet malitiam contr. Reli-
 gionem per ordinem ad talem omissionem, sed etiam contr. virtutem studiorum.

Resp. Ant.

ant. actus, qui fit quando non debet, est contr. virtutem, cuius est actus, quando non debet;
 oritur ex proposito circa illum actum; conc. quando oritur ex alio proposito, neg. itaque,
 quod studium fiat malum; Tempore quo audiendum est lacrum, non oritur ex obligatione non
 studendi in illo tempore, cum studium non habeat tempus determinatum; sed oritur ex
 obligatione audiendi lacrum. Unde solum Religioni opponitur; quando per se fit tempus
 a proposito circa aliquem actum excoecitum, tunc ex circumstantiis tempore acquirit aliam
 malitiam contr. virtutem, cuius est ille actus; Si aliter fuerit causa omissionis culpabilis
 habeat aliam malitiam ex illa; Si qui intendat celebrare lacrum pot. fieri malum,
 videtur, quod talis celebratio implet illud ne excoecet actum sulluandi gestiant in
 illo tempore; tunc enim habeat illa celebratio malitiam per ordinem ad gustum Religionis

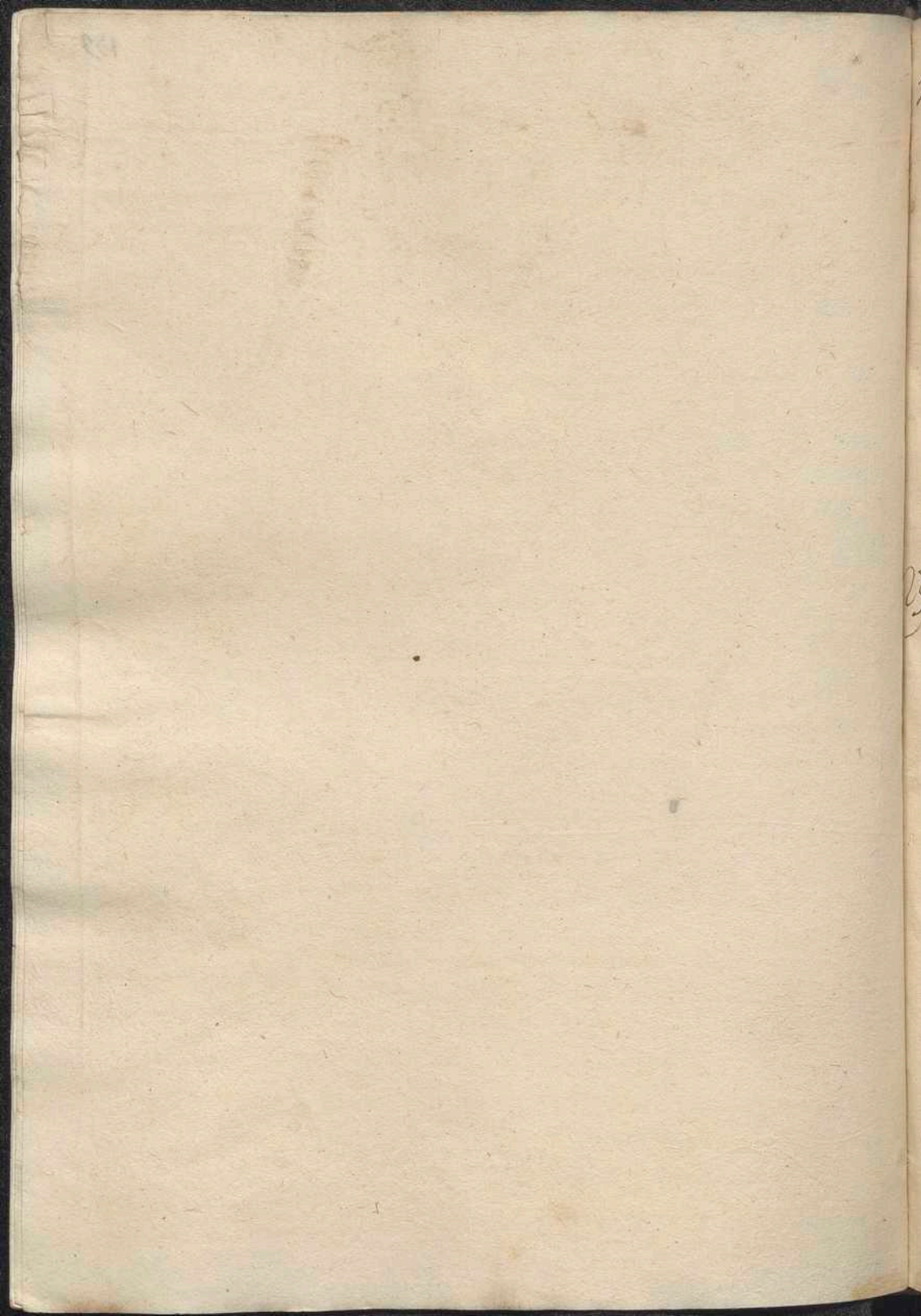
Natione Sanguis; Et per ordinem ad omissionem quam causa, est contr. Charitatem
erga proximum.

Ob. 2. Nam qui omittit auditionem sacri professor studium, non solum
peccat, quia dat. causam omissioni, sed etiam peccat studendo: q. per actum studiorum digne
iter peccat. Ant. prob. quia transgressio precepti oritur ex nimio, & inordinato amore studendi.
Sed quia quae transgreditur preceptum Religionis propter studium, ponit ultimum finem
in studio, quod appetit magis, quam cultum Dei: q.

Resp. neg. ant. Ad h. prob. Desig-
natum, seu amorem studij in tali casu id est inordinatum, quia est causa omittendi causam,
et quod amor studij secundum se non est malus, nisi alius circumst. aliqua vitietur, quae tunc
causa, nulla alia est, nisi esse causam omissionis. = Ad 2. Desig. peccantem peccato omissionis,
per actum causantem illam non ponit finem ultimum in studio, quia ultimum finem
peccantis mentaliter non est bonum aliquod particulare, quod amplectitur voluntate, sed
bonum generale in communi, cui omnia sua referunt ultimatè peccator, hinc tamen delictio
non est speciale peccatum, sed circumst. generalis.

Sed inquiri: An actus, qui est causa omittendi
vitialis, dicendum sit peccatum omissionis, vel commissionis? Resp. Alvarez, & alij
quod est dicendum peccatum omissionis; quia ommissio est carentia actus, et si res iste actus
vitale carentia non est, sed actus positivus est, & malitia positiva gaudens; q. Alij vero ut
Montuinos, & Torca dicunt, quod est appellandum peccatum omissionis, quia actus accipit
denominationem peccati secundum carentiam cui adiungitur. = Sed res est parvi momenti,
parum habet de se, & multum de nomine; ideo nobis videtur dicendum peccatum
esse omissionis, non absolute, sed cum additis, nempe Causative, initiative, & vitalem.

178

Disputatio 2.
De peccatorum causis.

Quaest. 1.

¶ Omnis motus sensualitatis circa objectum illicitum sit peccatum mortale, aut veniale.

Pro intelligentia dubij scire oportet motus sensualitatis esse in triplici differentia, nam primo sunt aliqui motus primo generis, qui tales dicuntur quia ante vertunt omnimodam rationis advertentiam. alij dicuntur 2.º primi quia fiunt cum advertentia aliqua; videlicet, quia cognoscitur objectum esse malum quasi in prima propositione mali ab objecto discernenti ad totam sui elisibilitatem. 3.º alij dicuntur plene deliberati, quia cum plena deliberatione malitiam objecti, & motus sensualitatis circa illud voluntas eligit, vel non requirit tales motus, quod adest periculum consensus. Motus primi generis nullas supponunt deliberationes, secundi, semiplenas deliberationes, aut formales, aut virtuales. Tertij plenas supponunt deliberationes. Et ideo primi dicuntur indeliberati, secundi semiplene deliberati, & tertij plene deliberati. Hoc supposito dicimus,

Quid quamvis objectum secundum se sit sine malitate, motus circa illud primi generis non sunt peccata nec mortalia, nec venialia. Secundi generis sunt tantum venialia. Tertij vero generis sunt mortalia ita Bonot, & alij.

Psalm. 1.º pars, de qua solus est passio difficultas. Item primo quod super illud Ecclesiast. 19. post concupiscentias tuas ne eas, ait Augustinus lib. 5. Contra Iulianum cap. 3. frustra dicitur est post concupiscentias tuas ne eas, si iam quicquid deus est, quia tumultantes, et ad mala nitentes sentit eas. g. 2.º. Tertij quoque et August. non est deus deus esse, ac tales motus advertentes rationes, ad peccatum inclinare, et inducere. Item 2.º quia de veniali peccato est, quod sit voluntarium, & liberum; sed motus primo generis omnes antecedunt libertatem; g. nullo modo sunt peccata. Unde August. 4. De civitate Dei, Cap. 25. ita ait: illa concupiscentia illi inobediencia quod magis ab objecto culpa est in corpore non consentientis, sic ab objecto culpa est in corpore dormientis.

De

Secundum Aug. Contrarij

Contrarias nobis Sententias docent O. Bonavent. & alij conten-
dentes quolibet motus sensitivus circa obf. illicitus esse peccatus veniale.
Ius nam ex una parte motus resultans ex apprehensione obf. peccaminosi
est inordinatus, & ex alia est liber, scilicet indirecte quatenus potest talis
apprehensio, reprimere. Item 2.º quia alias possent esse in Christo, in quo
fuerunt omnia, que sunt homini sine peccato. Item 3.º quia possemus tales
motus velle, scilicet quasi permissivè; quia omne quod malus in est, in nobis
possumus permittere.

Resp. ad 1.^{am} dicit. aut. motus resultans ex apper-
hensione obf. peccaminosi est inordinatus obf.ive, con. aut. formaliter, neg.
& neg. absolute 2.^a parti antecedenti, ad probationem, dicimus, rationem
in posse sepe illos motus prevenire; quare licet aliq.^{do} tales motus sint
aliquo modo liberi, in bono sub libertate cadunt, ut ait D. Th. in 2. dicit. 24.
q. 1. art. 2. ad 5. quia imaginatio, ex qua procedunt in semper a rat.
preveniri potest.

Ad 2.^{am} dicimus tales motus in Christo non fuisse non
quia in illis sit peccatus, sed quia sunt mali obf.ive, & inclinant ad
malus, quod decentis obf.ive repugnat. Item 2. quia ut ait D. Th. 3. p. q. 14. art. 4.
obf.ive D. Th. in assumptis defectibus naturales repugnantes plenitudini scienti-
e, quod istius hi motus, aut repugnant scienti obf.ive quando in sunt eum ad venturam
aut impeccabilitati eius, quod sunt eum illa, nullo modo fuerunt in Christo D. Th.
& de; dicimus proportionabiliter & D. V. M. ab omni peccato immune.

Ad 3.^{am} Resp. in posse nos velle, aut positivè permittere
talles motus, in primo quia sunt mali obf.ive; in 2.º quia nullus dicitur permi-
tere quod in potest impedire; si autem voluntas potest impedire tales motus, in
in sunt primo primi, ac proinde erunt peccaminosi, qui prout sic in possunt
appetiti a voluntate.

Dubium 2.

Quis requiratur deliberatio, ut delectatio de obf. illicito sit
peccatus mortale?

Ad resolutionem dubij notandum est, quod deliberatio est
duplex alia formalis, & alia virtualis. Deliberatio formalis dupliciter

181
potest fieri. 1.º ubi adest quidam discursus rationis agnoscens, & investit
sunt bonitates, aut malitias obijci, hic, & nunc amplectendi, & respiciendi.
2.º modo q.^o n̄ adest discursus formalis, sed tantum equivalenter prout
habet eosdem effectus, ac si essent discursus, Vide licet q.^o unio actu iudicat
firmiter de bonitate, & malitia, quæ est in obijcto hic & nunc amplectendæ,
vel respiciendæ, deliberatio dicitur virtualis, quæ interjectativa appellatur, & hæc non
est actualis cognitio, sed ad summum habitualis cuius carentia cognitionis, tamen cui obligatione
voluntatis, ad advertendū formales malitias, & bonitates obijci.

1.^a 22.º ad hoc, ut delectatio de obijcto peccaminoso sit peccatum
mortale requiritur plena advertentia, ita expresse dicitur 1.2. q. 74. art. 2. ad 6. quæ sequitur
Arauxo, Alvarez, Thomas Luz & alij. & Prob. eo modo delectatio est peccatum, quæ est libera;
sed cuius semiplena advertentia n̄ est plene libera, sed tantum secundum quid: q.^o secundum
quid est peccatum: q.^o n̄ mortale. Patet ultima conu. quia peccatum mortale debet esse
simplex liberum, & voluntarium.

2.^a 22.º hæc advertentia requiritur quod sit formalis, &
expresse, saltem in principio operis, & n̄ sufficit interjectiva tantum. Prob. nam
ad id, q.^o homo n̄ potest n̄ tenetur; sed si nunquam fuit expressa advertentia in exercendo
hanc operationem, n̄ potest voluntarie, & libere peccatum vitare: q.^o = Prob. min. quod
1.º tantum, nam obligatio penitus ignorata nullatenus transgressio eius est voluntaria. 2.º
Sic potest, quia ad q.^o n̄ supponit indifferentiam iudicij omnino est necessarium, & nullo modo
liberum: q.^o si in toto processu operationis n̄ fuit advertentia expressa quodam malitiam
obijci nullo modo potuit esse in potestate hominis vitare delectationem; ac proinde
nec potuit esse peccatum mortale.

Ex quo sequitur, q.^o postquam intellectus habuit
advertentiam formalem ad tales delectationes, potest, & tenetur illas vitare, & si
positivè n̄ vitat, peccat mortale, etiam si quando actuali omittit n̄ habeat libe-
rationem; quia habuit sufficientem advertentiam ad deliberandum; quia & supponit
hanc indifferentiam formalem iudicij tenetur deliberare; quia in hoc sensu est certum
illud axioma, qui tenetur scire, & n̄ scit, deus est ac si sciret.

3.^a 22.º n̄ sufficit expresse, & deliberate cognoscere entitatem
finis peccaminosi, sed requiritur actualis cognitio certa, & probabilis aut saltem
sub dubio, & scrupulo saltem malitiam formalem obijci. ita plures auctores pro 1.^a 22.º
quos seq.^r Sanchez, & Prob. ex dicitur hic q. 74. art. 6. ubi docet, delectationem appetit

Item magis pervenire ad peccatum mortale cui aliquis per deliberationem, quod motus passionis insurgens est inordinatus, tamen circa ipsum immoratur, Res-
docet. q. 15. de veritate, art. 4. ad 1.

Prob. ratione: nam sensus non influunt in actus voluntatis, nisi qui tenent ab intellectu cognoscente proponitur voluntati, sed si supponamus inadvertentiam, aut non actualiter aliquas cognitiones moralitatis sensus, non proponitur ut malus moralis, ac proinde nec peccaminosus; quod non potest voluntas per ordinem ad illud malum mortale committere.

Diximus, quod requiritur cognitio sicut dubio, s. sub scrupulo, s. suspitione, quia non est necessaria cognitio certa, s. probabilis malitiae. Prob. nam qui amat periculum peribit in eo. Sed hic, et nunc dubium habet de malitia moralis mortali peccaminosa, et tamen amplectitur illam, ex positione periculo mortali peccandi; quod primo est si non sit malitia; si tamen absque cognitione probabilis, qua deponat dubium scrupulus, aut suspitionem, amplectatur delectationem sensus, mortali peccabit.

Diximus, si non deponat tale dubium, scrupulum, s. suspitionem, rat. probabilis de eo, quod ibi non est malitia moralis mortali peccaminosa; quia cum tali iudicio deponente non existit peccatum mortale in tali delectatione, quia tunc est verum, quod iudicium probabilis de opposito aequivalat ignorantiam inventibilis.

Dices: licet est contra scrupulum operare: quod non requiritur tale iudicium, maxime in scrupulosis. = Resp. dist. consequens, non requiritur tale iudicium in se, s. in alio, neg. in se, conc. nam pro scrupulosis sufficit, quod experientia confessorum, s. viri prudentis, cuius iudicio obedire debent, scrupulosis gerantur contra scrupulum operari; quia tunc habent probabile iudicium de eo, quod non sit malitia in illo obiecto, si expressione, et determinate malitiam sensus non percipiunt.

Solutio ad Arg. 2^{am}

Cont. 1. m. 22. m. Nam dicimus apud Conradum athenensium, non requiritur aliam advertentiam ad peccatum mortale, nisi illam, que sufficit ad peccatum veniale; et sic pro illo obijciat. t. nam cum semiplena ad verentiam, et deliberat. potest homo moveri ad plene deliberandum: quod ad impunitatem parvis peccatis non requiritur alia deliberatio. Con. patet. nam sicut sufficit consensus inter partes ad peccatum mortale, ita videtur sufficere ad verentiam formatam quidem semiplena, sed interpretative plena, que consistit in eo, quod quis potest, et non delibet plene ad peccatum mortale.

Resp. dist. ant. potest homo ad plene deliberandum potentia completa, perfecta, et singula tale, neg. ant. incompleta, imperfecta et secundum quid.

con. ant. Unde sicut ad deliberandum absolute requiritur absolute cognitio. Ita 182
ad deliberandum simplex requiritur cognitio, et ad advertentia simplex; quare cum
semiplena advertentia si sit simplex ad advertentia, sed secundum quid, et incompleta,
sic non simplex constituit hominem potenter simplex deliberare; ac proinde ne potenter
simplex peccare, sed tantum secundum quid, subindeque veniale. Unde patet ad pa-
ritate consentus; quia consentus interpretativus sufficiens ad peccatum mortale,
supponit plenam deliberationem; qua supposita potest simplex homo consentire,
aut non consentire.

Species 2^a ab inconvenientibus: Nam 1° sequitur nullus esse
dixerim inter peccata ex malitia, quae sunt eorum ex praeva advertentia, et inter
peccata, quae ex passione, et ignorantia quae non ita ex praeva advertentia ad malitiam.
2° Sequitur illi, qui ex consuetudine, immo sine actuali advertentia, factus
iurat, non peccare mortale, quod est contra communem Theologorum sententiam.

Respondeo. nullus sequi inconveniens ex praedictis, non quoniam
quia ille qui peccat ex certa malitia, peccat quia non solum habuit quasi-
habitalem advertentiam ad malitiam; sed etiam habet ex praeva advertentia, quod
actuali peccat. At 2° ille, qui ex passione peccat scilicet, habet quidem expressam adverten-
tiam ad malitiam, licet quod actuali peccat non advertat, peccat immo quia quod ignorantiam
incurrit, et passionem non reprimat, ex parte cognovit se tenere se in malitia, et
se obligatum esse ad reprimendam talis passionem; immo animaverit se esse in periculo
committendi peccatum si non advertat, et si non represserit passionem; quare illud fuit
voluntarium talis in principio.

Ad 2^{am} inconveniens dicimus, quod nec etiam sequitur ex
vicia sententiae nam qui praeva consuetudine inadvertenter peccat, dicitur peccat
mortale, quia omnia illa peccata sunt omnia voluntaria, et peccata in causa,
videlicet in acquisitione talis consuetudinis; quatenus dum cepit ex eo, et sine
dilatione veritatis multiplicare iuramenta, animaverit graviter illum
iurandi unquam futurum sibi causas proficendi postmodum multa inadvertenter
et eorum periculo quod essent falsa.

Nisi vellet dicere iuramenta, quae sine ulla advertentia
neglecta ad veritatem, aut falsitatem, neque ad rationem iuramenti proficuntur
non habentur datam peccati mortalis, etiam obsequio, et in causa; quia cogit quod
sine ulla advertentia proficantur non sunt formalia iuramenta, neque verba
humana, sed quidam sonus in aere causatus sine ulla formali significat.
Et ideo dicimus de Blasphemia, contumelia, et alij peccati verborum.

U^o motus appetitus sensitivi, & reliqui effectus illiciti
inquantum ad causas nat. causas?

Pro restitutione dubij est notandum; causas, ex quibus aliqui effectus
 illiciti sequi possunt aliq. dicitur per se, nempe, q^{do} ex natura sua tendunt ad tales
 effectus, ut sunt infectio vulneru, aut prostratio veneni, in ordine ad homicidium,
 & omnes actus turpes ad pollutiones; aliq. dicitur causas per accidens. v.g.
 q^{do} ita concurrunt ut si influant nisi quasi per modum remouentis prohibent,
 sicut omisio & negligentia in pubertatione trauis, que est causa luxuriosorum
 & cibis, vel potus immoderatus potest esse causa pollutionis. Verius causas per
 se, quedam sunt leues, que si influant notabiliter in effectum prauum, v.g. in pollutionem,
 & excitando tantummodo aliquas medicas delectationes, vel adiuuando tantum alias
 causas prauiores. v.g. tactus leuis digiti, & manus mulieris, & aspectus faciei
 femine, & similia. Quedam sunt prauae, que notabiliter influant, ut prostratio
 veneni ad homicidium, tactus, & aspectus turpis valde ad pollutiones, & ad notabiles
 delectationes Venereas.

Propterea notandum est huiusmodi causas per se aliquas
 esse ita determinatas ad effectum illicitum, ut, & nullus alius effectus habeant, aut possint
 habere, & saltem si habent alius, tunc si causant illum, nisi mediante effectum illicitum
 ut si erit aliqua potestas, que si habeat alius effectus, si tunc potest illos causare, nisi
 mediante homicidio, & emissione seminis. Aliq. dicitur si habent tales determinations, sed
 possunt influere immediate in aliquid licitum; quamuis simul, & consequenter influat per se
 in effectum illicitum; ut tactus, quo circumspicitur medetrix femine, concussit immediate
 ad eius mutationem, que est aliquid licitum, quamuis possit simul, vel consequenter
 influere per se in pollutionem, que est effectus illicitus.

Nostra 10^a quæstio causa ita est determinata ad motum, & effectum
 illicitum, ut, & nullus effectus habeat, & si nisi mediante ipso effectum illicitum in alium
 influat, neque causa, neque predictus effectus, & motus possunt se quocumque finem
 excusare à peccato mortali, & veniali x. gravitate ma. ita Dth. 2.2. art. 9. 99.
 art. 11. 3. dicitur que comm. Theolog. Caiet. Salmat. Thom. Sanchez lib. 9. & Martiniano
 disp. 11. & 20.

Prob. nat. quia in illo casu qui ponit libere tales causas,

eo ipso vult effectus illicitus; at qui velle talis effectus est intrinsece malus, et peccatus x. gravitatis materiae: p. t. v. n. n. p. s. b. n. a. s. eo ipso, q. p. d. i. t. a. causa ad nihil conducit, nisi medio illo effectu, et per illum, si potest esse aliter voluta opus p. t. e. r. i. g. u. s. at que adeo si potest igitur effectus illicitus esse per se volutus.

Sed dicitur: posse velle homo talis causas habere sine bonum, et si propter effectus malus, quod in casu si talis finis est bonus si legitur, q. talis effectus illicitus sit per se volutus.

Sed contra: quia in praesenti loquimur quando effectus bonus causari si potest, nisi rat. mali, qua rat. prius est volutus effectus illicitus; et voluntas peccat in applicatione talis causae; quia electio medij illiciti etiam propter fines alias bonas, necessari. est peccaminosa, quia voluntas velle appetit, et vult tale medij, et ideo ait Q. Th. sup. q. 19. art. 7. ad 3. Sicut voluntas sit eius quod est secundum se malus, et sub rat. boni, siue sit boni sub rat. mali semper voluntas exit mala.

Dicitur 2. licitus est procurare abortus obtuendae vitae mulieris praegnantis: p. licitus est aliquid malus alteri per mixere ob iustam causam, vel ob bonum finem. Resp. in hoc esse duplicem sententiam: 1. absolute negat in tali casu esse licitum abortus procurare, siue ante animationem, siue post animationem fetus. ita Navarrus, Sotus, Vega, et alij. = 2. loquitur cum distinctione nam si fetus est animatus, et n. si primus, negat esse licitum, quia malus maius est perdere fetus vitam aeternam, quam mori temporali matris. Si secundum concedit esse licitum, quia fetus est aggressor, et si est obligatio conservandi vitam in potentia (qua tantum gaudet fetus inanimatus) cum tanto incommodo matris.

Sed dicitur: p. licita exit sollicitio ex causa iusta, nempe si sit necessaria ad tuendam vitam, quae forte periclitatur ex corruptione seminis. Dum dicitur licitus exit potiones sumere sollicitio, et ebrietatis cavantes ob remedium notabili infirmitatis, s. obtuendae vitae.

Resp. ad 1. neg. cons. et ratio dignitatis est, quia sollicitio est decisis semini ordinati ex natura rei ad conservationem speciei humanae, non vero individui immo si ordinatur ex natura rei actuali proxime, aut imminet ad bonum individui generandi, sed solum in potentia; at v. semen iam decissum et sub forma emissionis existens si ad conservandam speciem, sed ad efficiendum

individuum ex vi plerumque dispositionis, quae ibi interveniunt per se primo ordinatur.

Unde legitur q.º cui mater si sit peioris conditionis in ratione individui
suae humanae, quae illud, q.º generandus erat ex tali fetu inanimato, potest
suae vitae conservare, etiam cum damno individui generandi: Ceterum semel natus
individuum est bonae speciei; ac proinde contra eius naturam est illud emittere
etiam si sit peioribus viis individui emittenti, quia bonum particulare debet cedere
bono communi speciei.

Ad id, q.º dicitur de potestate inebriativa, dicimus,
quod si sermo sit de ebrietate formali, prout dicitur inmoderate sumptio
potus inebriativi, quo pacto est mala intrinsicè, dicendum est minime unquam
ea licere uti. Si autem sermo sit de alia sumptione potus inebriativi, quae
licet sit in tanta quantitate, ut habeat secum privationem usus rationis, est tamen
secundum consilium medicum necessaria ad sanitatem intuentis licet uti ea, quia
talis sumptio hic, et nunc censetur moderata, et ita neque est formalis ebrietas,
neque aliqua ratio mala moralis, sed solum est causa per accidens illorum
effectuum, quid quid alij dicant.

Dubium 4.^m

Quid dicendum sit de causis habentibus per se aliquos effectus
licitos; ex consequenti v. alios illicitos?

Dicimus enim q.º quaecumque causa per se influens aequè
immediate, vel per primum habet aliquos effectus licitos, et sufficienter
necessarios; potest talis causa licite applicari ad effectus licitos, licet provideatur
aliis effectus illicitis subsequendis; dummodo effectus subsequens non sit per se
voluntarius, aut intentus, et ut medius ad fines intentus electus. Si tamen effectus
licitus absolute necessarius non est, tenemus quòd de pravitatis materiae sub mortali
et sub veniali à tali causa abstinere, ita Auth. citat. N. N. Salub.

Prob. 22.º quoad 1.^m partem, nam cuius voluntas intendit
effectus bonus, etiam si provideat malum effectum sequendum, potest primum velle,
et secundum permittere: q.º 2.ª Art. prob. nam est talis causa ex se, et
ex natura rei, per se influens in malum effectum, et ex intentione operantis;
non 1.^m nam etiam si non esset primum talis effectus malus causa applicari non
posset, quia qui vult causas ex natura rei causantes effectus illicitos, vult
talem mediate effectum. Non 2.^m quia supponimus voluntatem non intendere

Illus effectus malus: 1° ex intentione operantis n̄ exit voluntas, ac proinde
 tantus exit permittitur. Latet hęc 2^a oblioma cons. quia permissio est, quando
 quis utendi iure suo, exercet se circa aliquod bonum suum sibi.
 ex quo quia accidit huic bono aliquod malus volendo bonum permittit
 malus. = Diximus nisi sit peccate intentus, quia in tali casu iam est
 voluntas tendens peccate in malus, & n̄ peccate permittens, licet n̄ sequatur
 nisi posito effectu bono.

2^a pars attentionis nimium, n̄ licere seclusa necessitate
 applicare predictas causas, facile suadetur. quia unusquisque tenetur vitare in quantum
 potest, malus, siue proprius, siue alienus, precipue q̄ sequitur ex eius actione sicut ex causa
 peccate: ad id enim cogit lex charitatis, & lege est lex iustitiz; et extra casus necesi
 tatis, nihil est excusans ab ea obligatione: 1° &

Circa gradus v̄. necessitatis requiritur, ut excuset à predicta obli
 gatione (loquendo de causis peccate notabilis influentibus in effectus peccatem) dicimus,
 debere esse graves, & urgentes 2^a prudentis estimatione, & attenda materiz qualitate.
 Quare neque sufficit sola utilitas quantumvis maxima, neq̄ illa necessitas, siq̄
 si sit parva quz sine magno incommodo potest alia via occurrere.

Ex Vita D. D. 1° Reg. 1. q. 1° Chirurgus n̄ tenetur abstinere
 à tactu femine curationis gratia, siq̄ si providat pollutionez sequendas, dummodo
 n̄ sit periculum consensus. = Sequitur 2° melius hoc verificari de causis influen
 tibus per accidens immediate. Et ideo n̄ tenetur quis abstinere ab studio, ab audiendi
 confessionibus ab usu sacramentorum, a colloquio honesto, & vere politico cum mulie
 ribus, ab actionibus familiaribus, quz dat. amicitiz, aut bene volentiz secundum
 consuetudinez utuntur, & ab alijs similibus actionibus siq̄ si providat fore eventuales
 pollutionez ob vehementes carnis alterationez, siq̄ cum quadañ destitutione, si n̄ adit
 periculum consensus, aut intentio peccate directa, vel indirecta in tales effectus.

3° Reg. idem dicendum esse, q. 2° ex vehementia veniendi alicui
 tentationi, alijs praxionez sensualitati motus in luxuriam; Et ratio horuz est, quia
 sum n̄ est peccate periculum consensuendi, quia permissio motus sensitivi in hoc casu
 n̄ est voluntaria, sed quasi naturalis, ut gite ex causa honesta, & necessaria, taliter
 necessitate utilitatis, precepti, aut libertatis.

Sed Dices: Studium, et auditio confessionum de rebus turpibus sunt
causæ per se pollutionis, et vehementis alterationis. 1.º q.^o male dicimus, quod
sunt causæ per accidens. Ant. prob. Cogitatio de rebus turpibus est causa per se
notabilis influens in pollutionem, et delectationem veneream; sed Studium, et audien-
tia confessionum de predictis rebus est cogitatio de turpibus. 2.º

Resp. neg. ant. ad prob. dicimus, cogitationes de rebus turpibus
esse in duplici differentia, nam alie sunt cogitationes lascivie, et omnino sensuales, et
quæ ideo gerunt diu practice; ille nimium, quæ non ordinantur ad acquirendam
de obiecto cogitatio intellectualem noticiam, sed potius per eas sensus fit in dele-
ctabilitate, et turpitudine obiecti; et quæ non ascendit ad ministrandum intellectui, ut
predictam noticiam acquirat; qui nimis trahit illum ad se, et ad sensibilia, facit quæ
ibi hæere eius obitus: et tales cogitationes sunt vere sensuales, et causæ per se
predictorum effectuum. quia sua arte natura tendunt ad scitandum in appetitu motus
venereos, et cavendum pollutionem.

Aliæ sunt cogitationes immaturationes, quæ dici possunt stu-
dium, et speculationes; eo, quod licet versentur circa res turpes, per illas non terminantur
sensus, aut intellectus sistere in delectabilitate obiecti; neque ibi obitus fit, sed
utrimus illius ad hoc pergere, ut intellectus per dicendum, et conferentiam, noticiam
intellectuales de rebus cogitatis acquirat. Quo casu sensus potius ascendit, et
elevatur ad iuvandum intellectus, quæ illi ad se trahat, eoque aversu veluti spiritus
inalignatus non tam movet appetitum ad obiectum delectabile per motus lascivos, et
venereos, quæ ad appetendam veri acquisitionem, per effectus studiorum, aut
curiositatis. huiusmodi autem cogitationes numerantur non sunt inter causas per se pollutionis,
quia neque pertinet ad genus lascivie, sed sunt ex obiecto honestis (sicut à curiositate dicentibus)
neque tendunt directe ad scitandum delectationem veneream, aut pollutionem. Et tales sunt cogi-
tationes, quæ in studio, et audientia confessionum necessario interveniunt; Unde merito cas-
nomine cogitationum studiorum inter causas per accidens constitutumus.

Sed inquires: qua ratione possumus cognoscere aliquos habere
consensum in motibus appetitus sensitivi? = Resp. tres assignare regulas apud
Aristotem. 1.^a est, si homo advertens ad peccatum, ista se cognovit affectu, ut quamvis
illud possit committere, seu executioni mandare, illud tamen non vellet committere,
Signum est in consensu. = 2.^a est, si subitans sit ista bonæ, et timorati

conscientiis, et peccatis, et tentationibus dicentibus sit affectus; si v. sepe 13pius
in peccatis, de quo est motus in preceptis suis, et post adventum plenam non
curat respirare motus, aut tentationes, vix effugit peccati excoem. 3. et
q. quis dubitat, an aliquid fecerit in somno, aut in vigilia, aut cum adventu
plena, vel semiplena, refut. eius, et ut in sequimus censendum est in hoc casu, non
habuisse consentium necessarium ad peccatum mortale.

Not autem addimus 4. nam si tempore insurgentis motus
voluntas fatigatur, et quasi tremelunda exitit; signum est in velle illos motus,
nam voluntas consentiens in bonis delectabile non timore, aut fastidio patitur,
sed potius delectatione.

In calce huius dubij nota quod ~~causae~~ ^{causae} be
vires influunt per se motus appetitus, pollutiones, vel alios nocivos effectus
in cuius peccatis, tenori voluntate, sed veniali; et non maiori obligatione evitare
predictas causas; unde si non vitat peccat tantum peccato veniali de genere
luxurij; dummodo tunc huiusmodi causae per se levi praeter effectus pravum,
alij habent priores, vel disparates se habent, ut supra de causis per se gravibus
diximus.

Postea not. nam predictae causae solum prohibentur vob. influxus,
quae habent in predictos effectus: q. si influxus iste non est nisi modicus, et levis,
levi tantum obligat. et non amplius prohiberi debent.

Dub. 5.

Utrum Delectatio morosa sumat species ab obfco.

Pro resolutione dubij nota 1. q. delectatio morosa non ideo
morosa dicitur quia mora temporis constituitur, potest enim diu perdurare, et
si voluntas consentit non quiescat, non est dicenda delectatio morosa; contra vero per
unicum instanti durari, si adit plena deliberatio, et voluntas consentit libere
plene praesentet, dicitur delectatio morosa. Similiter talis, si autem adventitia
sit semiplena, consensus exit semiliberis, et delectatio morosa secundum quid.

Nota 2. q. si delectatio soleat vixisse pro actu passionis
appetitus sensitivi, communi tunc actio comprehendit etiam actus voluntatis, qui
dicitur gaudium. Deinde delectatio morosa proprie dicitur illa, quae consistit

Ex sola cognitione obpsi ut presentis propositi, licet progressus in sit, nec adit
animus illius obsequendi in opere, n̄ v̄ illa, que ex reali presentia
consumit simul cum executione operis; nam hæc in ponit in numero
cum ipso opere. Huius propositi sit

N^a II.º delectatio morosa, siue que
in aff^{tu} sensitivo, siue que in voluntate existit, specificatur ab obpsi, ab eo que suam
primariam malitiam sumit. Ita D. Th. 1. 2. q. 1. art. 3. et in hac 1. 2. q. 1. art. 3. et pluribus
alijs in locis. Ipsius sequentes fluxus, et praves huiusmodi, quos refert N. N. Salmo.

Res. Nat. omni actus essentiali respectibus accipit speciem
a termino que p̄ se s̄. respicit; sed delectatio morosa respicit essentiali obpsi,
et n̄ solus cogitationis obpsi; s̄. ab eo essentiali specificatur. = Conf. potentia appetitiva
specificatur a suo obpsi, ut appetibili: s̄. omnes actus eius (inter quos est delectatio
morosa) specificantur ab obpsi. patet cons. quia proximus attingit actus obpsi,
que p̄ oia, et ideo ita potentia specificatur ab obpsi, quod respiciat illud mediante
actu.

Sed contra II.^m ob. 1.º cum Bazzæ nam qui vivit
castitates de solo opere externo, n̄ peccat contra votum delectando se solus interne
de opere violationis castitatis: s̄. delectatio n̄ ab opere externo, sed ab interna consummatione
sone specificatur.

Res. neg. ant. quia, qui delectatur de tali opere, delectatur de
fractione voti, et sic votum frangit. nec velet si dicat p̄cipui votum n̄. ambicendi
fecit hoc est, de n̄ procurando dignitates n̄ frangit votum desiderando illas, p̄cipue
s̄. similia dicendum est de voto servandi castitates, in opere externo. Non valet
in quibus; et ratio disparitatis est, quia qui vivit dignitates n̄ procurare, si tunc
dignitates illas sine sua negotiatione illi conferrentur absque violatione voti illas
potuit admittere; quia n̄ vivit illas n̄ admittere, sed illas n̄ procurare; Ceterum
quia hoc vivit, delectari de procuracione sua esset contra votum. Sic similia votum
de n̄ exercendum opus externum contra castitates ipso opere frangitur; a p̄cipue
de illo delectari est contra votum.

2.º ob. potest quis delectari de copula cum rapta, quin
de iniustitia delectetur: s̄. in hoc casu n̄ exit mala malitia iniustitie talis de
lectatio: et idem dicitur de delectatione cum moniali, eo p̄cipue q̄. iulca est.

Res. dicit ant. quin delectetur de iniustitia tanquam de obpsi
primario, conc. tanquam de obpsi secundario, seu de circumstantia obpsiue in dicitur solus, n̄. obpsi
supposita ad instantia circumstantie rapta, (eo idem de circumstantia moniali, vel coniugate, q̄. homo delectatur de
cum n̄ sua) talis, secundario delectatur de iniustitia; ac p̄cipue de illa accipit speciem, licet n̄ primariam.

Sed inquirat: quali debet esse materia delectationis, ut sit peccatus mortalis? Resp. pravius debet esse. Ex quo sequitur 1.º n. peccare mortali, qui delectatur de cogitatione mere speculativa sci, quamvis luxurii; Similia de scientia, aut de notitia. Si de re ipsa in se n. delectatur. 2.º sequitur delectationes de levi tactu manus mulierum, vel de tactu levi quocumque, vel ex levitate, vel de levi iniquitate lectionum, de vidu, vel tactu levi pectoris mulierum, n. esse peccatus mortales; quia licet istae actiones de genere suo sint peccata mortalia, tamen q.º fiunt ex quadam levitate carnis, ex parvitate materij sunt levia peccata. Cum quo tamen stat, quid n. detur parvitas materij in delectatione in materia luxuriae (quidquid alij dicant) eo quod delectatio in materia luxuriae n. sitit progre in delectatione secundum sensus respectu partium venerearum sed transit proxime, vel remitte ad solationes, vel copulas inde possibiles sequi, tunc omnium proventus saltes indirecte, vel eius periculum, ut docent submanticenses Ingressione.

DUBIUM 6

Utrum delectatio morosa de obsequio sub mortali prohibito sit peccatus mortalis.

Pro quo notandum est delectationes posse determinari ad obsequia prohibita formaliter ut prohibita, vel ut prescindens a prohibitione, q.º potest quia delectari de illu carnis in die veneris, n. tamen, quia prohibita in tali die, sed ut mihi conveniens, s. ad delectationes seruis, vel ad nutritiones. = Luxus prohibitus potest cadere supra rem alias malam, q.º supra furtum, quod dicitur seclera prohibitione humana vel divina positiva, est malum saltes radicali vel potest cadere proceptus supra res alias non malas ut est casus carnis.

1.º II.º contra Bgff. omnis delectatio de re prohibita iure positivo, ita ut prohibita se teneat ex parte obsequii est peccatus mortalis iuxta qualitatem prohibitionis. Prob. quia prout sic casus carnis q.º in die veneris est obsequium malum sub mortali prohibito, licet secundum se n. sit malum: q.º de illo delectari, est de obsequio gravi delectari, ac proinde peccatus mortalis. Si autem delectatio sit de illo obsequio, ut prescindit a prohibitione propter oppositas rationes, n. est peccatus mortalis, immo nullus est peccatus; quia prout sic n. est malum obsequii.

Ex quo sequitur 1.º Illud, qui trita sui de adimplentione precepti, vel ubi peccare mortali, n. tamen si trita sui de difficultate operis precepti. = 2.º sequitur quod licita est delectatio de operibus prohibitis iure positivo, sub conditione si n. essent prohibita, quando talis conditio omnino abstat ab eis obsequiis malis, et ideo hoc modo licitum est delectari de illu carnis in die veneris, vel de labore in die festo, et de resolutione decimarum, et aliorum huiusmodi.

2.^a 11.º de his, quæ prohibentur iure naturali sub mortali peccato -
delectari mortose semper est peccatum mortale. & ratio est, quia quantumvis peri-
cundatur prohibitio, semper quod remanet incho est malum, nempe exigentia natu-
rali, & in impedibile ad prohibitionem; vel remanet oppositio ad perfectiones divinas;
ac proinde sufficienti malitia ad peccatum mortale.

Ex quo sequitur 1.º nunquam de homicidio licere, etiam ab alio
homine peccato quacumque utilitate inde secuta, gaudere habere, potest tamen
de utilitate gaudere, dummodo non sit periculum gaudendi de homicidio in se. = 2.º
sequitur non peccare, qui delectatur de cogitatione dei mali; quia cogitatio non
est de re mala, ut mala, sed de re mala, ut vera, exit tamen malum si sit pe-
riculose consensus in re cogitata, vel si cogitatio placeat, non per se se peccare,
ut est asecutio veritatis, sed etiam propter re cogitatas: cuius signum erit, si tali
cogitatione, aut lectioni sine necessitate operæ dederit, vel si libenter, & delecta-
biliter cogitet, vel studeat circa res huiusmodi, quæ circa alias, quæ sunt de rebus
honestis.

3.º sequitur posse desiderari alteri morti in quatuor casibus: 1.º
ob gloriam dei. 2.º propter bonum commune. 3.º ob bonum spirituale proximi, cui mori
desideratur. 4.º ob defensionem sui, quod aliter homo non potest se liberare a voluntate
ipsius interficere, quod dicitur moderamen inculgate fratres, non tamen est licitum
propter aliud bonum temporale proximi, vel sui, alteri mortem desiderare, quia
tenemur velle proximo bonum, & bonum possumus desiderare illi aliquod malum
propter bonum altiori ordini.

Sed advertite, licitum esse delectari de effectu mortis
alterius ex suppositione utilitatis inde secuta, ut potest quis gaudere de heredi-
tate causata ex morte alterius; sed nunquam licet ob hanc causam, vel
mortem procurare, vel ipsam mortem desiderare.

Sed inquiret 1.º an quis possit licite delectari de pec-
cato ab alio peccato inculgabit, vel ex defectu advertentis usus rationis,
vel ob alias causas? = Res negative si talia peccata sunt contra ius natu-
rale, quia ad minus est ratio defectus operantis non ingulgentur ad culpam illi, semper
tamen conservant malitiam obsequias, & deprehensivas obsequias rationi.

2.º inquiret, quid dicendum est, de pollutione nocturna
in somnis; an sit licitum de illa delectari ob sanitatem inde secutam, vel
ob alium finem honestum?

Res. esse in hac parte diversa placita, alij absolute negant. Sed Sanchez, & cum eo M. Salmant. affirmant licere. & Ratio est; quia deo n̄ licet de homicidio, & fornicatione in somno, vel ebrietate factis delectari, quia tales actiones et secl sunt malę, et n̄ a n̄ra intentę, sed magis ex defectu libertatis excusant. Ceterum pollutio nocturna, ad quam nulla precessit causa voluntaria, cum pregressione pollutionis factus, est a n̄ra intentę, vel ut quidam evacuatio n̄ra ad humore nocente: q̄ n̄ est eadę ratio; ac proinde, & prefati doctores merito extendunt hanc doctrinam ad pollutiones in vigilia evenientes, et n̄ra, vel aliam causam, quas diximus homines n̄ tenere vitare, ut auditio confessionum, lectio de rebus inhonestis, &c. Sed advertit, quod supra dicta delectatio de pollutione in somno, vel vigilia eveniente, debet esse talis, q̄ nullo modo influat in effectus pravos, ut in commotione partium &c. quia sic n̄ esset licita. & idem dicimus de delectatione quę vidua potest habere de copula preterita, vel de ea, quę potest dari in sponsi defectu circa pollutiones de futuro habendas, ut est determinata in suis causis; & hoc sufficit de hoc tractatu de peccatis. & Virgines cedant in laudem, & gloriam omnipotentis Dei, indivisibilis Trinitatis, &

B. Marię Semper Virginis absq; labe peccati conceptę
 & sanctissimi Sponsi sui Joseph, sancti S. M. E. S. S.
 Seraphicę Marię n̄rę Theresię, sancti
 I. Joann. a cruce, & S. S. S. S.

Div. Thomę aquinatis
 Cęterorum Agminum
 Gloriosum
 S. S.
 Amen.

Finis est cursus Theologię Scholasticę i. d. b. Martij.
 Anni D. 1712.

